

op de op 7 maart 2018 door ons ontvangen aanvraag voor een vergunning ingevolge artikel 2.7, tweede lid, van de Wet natuurbescherming van Nuon Wind Development BV, voor het aanleggen en exploiteren van een windpark met zes turbines gelegen op de percelen kadastraal bekend, 'Zevenbergen, sectie O, nummer 978', 'Hooge en Lage Zwaluwe sectie B, nummer 578', 'Hooge en Lage Zwaluwe, sectie K, nummer 192', 'Hooge en Lage Zwaluwe, sectie L, nummers 540, 525 en 941' in de gemeenten Moerdijk en Drimmelen.

INHOUDSOPGAVE

ONTWERPBESCHIKKING.....	3
1 Onderwerp	3
2 Ontwerpbeschikking	3
1 Aanvraag	4
2 Bevoegd gezag	4
3 Uniforme openbare voorbereidingsprocedure.....	4
4 Ontvankelijkheid	4
5 Instemming.....	4
6 Overige regelgeving.....	4
OVERWEGINGEN EN TOETSINGEN.....	5
1 Wettelijk kader – Wet natuurbescherming.....	5
2 Projectbeschrijving en mogelijke effecten van het project	6
2.1 Projectbeschrijving.....	6
2.2 Mogelijke invloeden en effecten.....	6
2.4 Aanvaringsslachtoffers gebruiksfase.....	7
2.5 Barrièrewerking gebruiksfase	9
3 Effectbeoordeling.....	9
3.1 Sterfte onder broedvogels en niet-broedvogels	9
3.2 Barrièrewerking	10
3.3 Overwegingen effecten op beschermde gebieden.....	10
3.4 Cumulatie.....	10
3.5 Conclusie	10
Bijlage 1: Overzichtstekening WP Lage Zwaluwe	11

ONTWERPBESCHIKKING

1 Onderwerp

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant hebben op 7 maart 2018 van Nuon Wind Development BV een aanvraag ontvangen voor een vergunning ingevolge artikel 2.7, tweede lid, van de Wet natuurbescherming. De aanvraag betreft het aanleggen en exploiteren van een windpark met zes turbines, op de percelen kadastraal bekend 'Zevenbergen, sectie O, nummer 978', 'Hooge en Lage Zwaluwe sectie B, nummer 578', 'Hooge en Lage Zwaluwe, sectie K, nummer 192', 'Hooge en Lage Zwaluwe, sectie L, nummers 540, 525 en 941' in de gemeenten Moerdijk en Drimmelen.

2 Ontwerpbesikking

Gelet op de bepalingen van de Wet natuurbescherming besluiten wij:

- I. aan Nuon Wind Development BV, de op grond van artikel 2.7, tweede lid, van de Wet natuurbescherming vereiste vergunning te verlenen voor het aanleggen en exploiteren van een windpark met zes turbines, op de percelen kadastraal bekend 'Zevenbergen, sectie O, nummer 978', 'Hooge en Lage Zwaluwe sectie B, nummer 578', 'Hooge en Lage Zwaluwe, sectie K, nummer 192', 'Hooge en Lage Zwaluwe, sectie L, nummers 540, 525 en 941' in de gemeenten Moerdijk en Drimmelen gelegen nabij de Natura 2000-gebieden 'Biesbosch', 'Boezems Kinderdijk', 'Krammer-Volkerak' en 'Hollands Diep';
- II. dat de beschrijving van het project, in de aanvraag en bijlage 1 bij deze beschikking, voor zover deze betrekking heeft op de activiteiten, onderdeel uitmaakt van deze vergunning;

Bijlage 1: Overzichtstekening WP Lage Zwaluwe

PROCEDURELE ASPECTEN

1 Aanvraag

Op 7 maart 2018 hebben wij van Nuon Wind Development BV, een aanvraag voor een vergunning ingevolge artikel 2.7, tweede lid, van de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb) ontvangen. De aanvraag is op 10 en 15 augustus 2018 aangevuld. Een uitgebreide projectomschrijving is opgenomen in de aanvraag. De aanvraag is geregistreerd onder nummer Z/068439.

2 Bevoegd gezag

Omdat de handeling gerealiseerd wordt, onderscheidenlijk verricht wordt in de provincie Noord-Brabant, zijn wij op grond van artikel 1.3 van de Wnb bevoegd om op de aanvraag te beslissen. Bij ons besluit betrekken wij tevens de gevolgen voor Natura 2000-gebieden buiten onze provinciegrens en/of buiten Nederland.

3 Uniforme openbare voorbereidingsprocedure

Op 17 januari 2017 (dossier C2200217/4118896) hebben wij besloten de uniforme openbare voorbereidingsprocedure van afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing te verklaren op de voorbereiding van besluiten op aanvragen om een vergunning ingevolge artikel 2.7, tweede lid, van de Wnb (www.brabant.nl).

4 Ontvankelijkheid

Ten aanzien van de aspecten van de aanvraag waarvoor een vergunning ingevolge de Wnb is vereist, hebben wij beoordeeld of de aanvraag volledig is en voldoende gegevens bevat. Wij zijn van oordeel dat de aanvraag voldoende informatie bevat voor een goede beoordeling van die aspecten waarvoor een vergunning is vereist.

5 Instemming

Op grond van artikel 1.3, derde lid, van de Wnb sturen wij de ontwerpbeschikking aan de colleges van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland en Zeeland, waarbij wij het college verzoeken in te stemmen met voorliggende ontwerpbeschikking. Indien niet binnen 4 weken wordt gereageerd, wordt automatisch ingestemd met dit besluit, conform het door alle provincies vastgestelde beleid dienaangaand.

6 Overige regelgeving

Bij de beoordeling van onderhavige aanvraag zijn andere aspecten dan gerelateerd aan de Wnb en de daarbij behorende regelgeving niet betrokken. De Wnb en bijbehorende regelgeving zoals de Verordening natuurbescherming Noord-Brabant zijn gericht op de bescherming van natuur. Een toestemming op basis van andere wet- en regelgeving kan derhalve aan de orde zijn, onder andere voor ruimtelijke ordening of gezondheid.

OVERWEGINGEN EN TOETSINGEN

1 Wettelijk kader – Wet natuurbescherming

Artikel 2.7 van de Wnb heeft betrekking op de vergunningplicht in verband met Natura 2000-gebieden (habitatrichtlijn- en vogelrichtlijngebieden). Op grond van artikel 2.7, tweede lid, van de Wnb is het verboden zonder vergunning van Gedeputeerde Staten projecten of andere handelingen uit te voeren die, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen, de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in een Natura 2000-gebied kunnen verslechteren of een significant verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

Uit jurisprudentie van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State¹ blijkt dat een wijziging of uitbreiding van een veehouderij die stikstofdepositie tot gevolg heeft op voor stikstof gevoelige habitats en soorten binnen een Natura 2000-gebied vergunningplichtig is op grond van artikel 2.7, tweede lid, van de Wnb. Behoudens ongewijzigde voorzetting op basis van een verleende omgevingsvergunning voor een activiteit als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onderdeel i, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, verleende Wet natuurbeschermingsvergunning, project waar op basis van artikel 2.9, vierde lid, van de Wnb, of artikel 2.12, eerste lid, van het Besluit natuurbescherming (hierna: Bnb), het artikel 2.7, tweede lid, van de Wnb niet van toepassing is dan wel er sprake is van bestaand gebruik als bedoeld in artikel 2.9, tweede lid, van de Wnb, is bij het oprichten, uitbreiden of wijzigen van het project of andere handelingen van voornoemde situaties een Wet natuurbeschermingsvergunning noodzakelijk.

Bij de beoordeling van de vergunningaanvraag wordt op grond van artikel 2.8, negende lid, van de Wnb rekening gehouden met de gevolgen die het aangevraagde project, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen, kan hebben voor een Natura 2000-gebied.

In artikel 5.4 van de Wnb zijn gronden opgenomen op grond waarvan een vergunning kan worden ingetrokken of gewijzigd. De vergunning kan in elk geval worden ingetrokken indien blijkt dat de vergunninghouder zich niet houdt aan de vergunning.

Programmatische aanpak stikstof

Op 1 juli 2015 is de Programmatische aanpak stikstof (hierna: de PAS) opgenomen in de regelgeving en daarmee is de beoordeling van stikstof gewijzigd. In de Regeling natuurbescherming (hierna: Rnb) is ondermeer aangegeven welke activiteiten in de PAS zijn opgenomen als bestaande activiteit (artikel 2.4, vijfde lid, van de Rnb). Vanaf deze bestaande activiteit is bij verdere uitbreiding noodzakelijk dat vooraf wordt gezien of ontwikkelingsruimte kan worden toegedeeld.

Voor de vaststelling of een project of een andere handeling wat betreft stikstofdepositie een verslechterend of verstorend effect kan hebben wordt deze berekend met gebruikmaking van AERIUS Calculator (verder AERIUS) versie 2016L².

---

¹ O.a. uitspraak van 31 maart 2010, zaaknummer 200903784/1/R2 en uitspraak van 7 september 2011, zaaknummer 201003301/1/R2.

² Opgenomen in artikel 1.1 en 2.1 van de Regeling natuurbescherming

2 Projectbeschrijving en mogelijke effecten van het project

2.1 Projectbeschrijving

De aanvraag heeft betrekking op het aanleggen en exploiteren van een windpark. Dit windpark bestaande uit zes turbines is gelegen ter hoogte van knooppunt Klaverpolder langs de A16 ten oosten van de spoorlijn. De ligging van de windturbines is weergegeven in bijlage 1 (WP Lage Zwaluwe).

Het project bestaat uit een aanlegfase en een gebruiksfase. In de aanvraag is aangegeven welke werkzaamheden worden uitgevoerd om het project te realiseren. De volgende werkzaamheden vinden plaats in de aanlegfase:

- Werkzaamheden met dumpers, hijskranen, graafmachines, kiepbakken, laadschoppen, vorkheftrucks, walsen, zwaar vrachtverkeer, licht verkeer;
- De funderingen van de windturbines worden geheid (of geboord);
- Landmeters en bouwers lopen op de locatie;
- Er worden ontsluitingswegen aangelegd of verbreed.

Tijdens de gebruiksfase vindt opwekking van energie plaats door middel van windkracht door zes windturbines. Daarnaast zal incidenteel en regulier onderhoud plaatsvinden aan de windturbines.

2.2 Mogelijke invloeden en effecten

Gezien de passende beoordeling (rapporten: Deelrapport Natuur Windpark A16, Noord-Brabant, Natuuronderzoek MER-alternatieven en VKA, Bureau Waardenburg, 12 juli 2018 én Oriëntatiefase noordelijke inrichtingen Windpark A16, provincie Noord-Brabant, Toetsing in het kader van de Wnb gebiedenbescherming, Bureau Waardenburg, 8 augustus 2018 (verder: passende beoordeling)) zijn mogelijk effecten te verwachten op de instandhoudingsdoelstellingen op de Natura-2000 gebieden 'Biesbosch', 'Hollands Diep', 'Krammer-Volkerak' en 'Boezems Kinderdijk'. Binnen de passende beoordeling is onderzoek gedaan naar de slaappleatsen en vliegbewegingen van broedvogels en niet-broedvogels afkomstig van onder meer de Natura 2000-gebieden 'Biesbosch', 'Boezems Kinderdijk', 'Krammer-Volkerak' en 'Hollands Diep'. Daarnaast is onderzocht of andere aangewezen soorten en habitattypen effecten kunnen ondervinden. In de aanvraag wordt ten aanzien van deze aspecten een nadere onderbouwing gegeven.

Ten aanzien van verzuring en vermesting door stikstofdepositie is gebleken, dat de aangevraagde activiteiten, te weten activiteiten in de aanlegfase, aan de voorwaarden uit artikel 2.12 van het Besluit natuurbescherming voldoen en daarom effecten op voorhand zijn uitgesloten. Daarom zijn er ten aanzien van dit onderdeel geen belemmeringen om de vergunning te verlenen.

Aangezien het geplande windpark ruim buiten de begrenzing van de Natura 2000-gebieden ligt is er geen sprake van oppervlakteverlies, verdroging, versnippering, optische verstoring, verontreiniging, verstoring door geluid, licht, trillingen en mechanische effecten in de gebruiksfase. In het windpark Lage Zwaluwe is geen sprake van grondwateronttrekking. Deze effecten zijn derhalve op voorhand met zekerheid uit te sluiten in de gebruiksfase.

De Natura 2000-gebieden 'Biesbosch', 'Boezems Kinderdijk', 'Krammer-Volkerak' en 'Hollands Diep' zijn (geheel of ten dele) aangewezen voor een aantal habitattypen en soorten. De soorten die mogelijke effecten ondervinden van de aanlegfase worden hieronder besproken in paragraaf 2.3. Daarna wordt in paragraaf 2.4 ingegaan op de mogelijke effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden als gevolg van aanvaringslachtoffers in de gebruiksfase. Vervolgens wordt in paragraaf 2.5 ingegaan op barrièrewerking.

2.3 Aanlegfase

Habitatsoorten

Meervleermuis: Het Natura 2000-gebied 'Biesbosch' is aangewezen voor de meervleermuis. De meervleermuis is gevoelig voor geluid, trillingen, licht, optische verstoring en mechanische effecten. Uit de passende beoordeling blijkt dat de verblijfplaatsen ver van de locatie liggen. Verstoring door geluid, trillingen, optische verstoring, licht en mechanische effecten op de verblijfplaatsen is daarom uitgesloten.

Daarnaast bevinden zich geen vliegroutes en foerageergebieden op de locatie waar de werkzaamheden plaatsvinden en ligt er een dijk tussen het open water van de 'Biesbosch' waar de meervleermuis foerageert. Het is daardoor uitgesloten dat de meervleermuis verstoord wordt door geluid, trillingen, optische verstoring, licht en mechanische effecten tijdens het foerageren en verplaatsen van de verblijfplaatsen naar de foerageergebieden in de 'Biesbosch' in de aanlegfase.

Broedvogels en niet-broedvogels

De voortplantings-, foerageer- en/of rustplaatsen van andere aangewezen soorten dan de in paragraaf 2.4 genoemde broedvogels en niet-broedvogels liggen te ver van het WP Lage Zwaluwe zodat verstoring door geluid, trillingen, licht, optische verstoring en mechanische effecten in de aanlegfase kan worden uitgesloten. Indien toch in of nabij het WP Lage Zwaluwe aangewezen soorten (vogels) hinder ondervinden van de werkzaamheden (waaronder heiwerkzaamheden) in de aanlegfase zal dit van tijdelijke aard zijn. Omdat de werkzaamheden gefaseerd, over een periode van tenminste een jaar, uitgevoerd worden zullen voldoende andere geschikte foerageer- of rustplekken benut kunnen worden in het WP Lage Zwaluwe. Daarnaast wordt buiten het broedseizoen van de aangewezen soorten gewerkt.

2.4 Aanvaringslachtoffers gebruiksfase

Voor de in de Natura 2000-gebieden 'Biesbosch', 'Boezems Kinderdijk', 'Krammer-Volkerak', 'Hollands Diep' aangewezen broedvogels en niet-broedvogels zijn mogelijke effecten in de gebruiksfase aan de orde.

Mogelijke effecten zijn:

- Sterfte van broedvogels en niet-broedvogels als gevolg van de aanvaring met de windturbines, alsmede barrièrewerking en cumulatie gedurende de gebruiksfase.

Hieronder is weergegeven welke aangewezen zoogdieren mogelijk een relatie hebben met het WP Lage Zwaluwe.

Meervleermuis: Het Natura 2000-gebied 'Biesbosch' is aangewezen voor de meervleermuis. De meervleermuis wordt zelden als aanvaringslachtoffer aangetroffen, waarschijnlijk als gevolg van de lage vlieghoogte van de soort (naar schatting <10 m boven het water). Bovendien komen de windturbines in de buurt van de vliegroutes te staan. Er is daarom geen risico op aanvaringslachtoffers.

Hieronder is weergegeven welke aangewezen broedvogels mogelijk een relatie hebben met het WP Lage Zwaluwe:

Lepelaar: De Natura 2000-gebieden 'Krammer Volkerak' en 'Hollands Diep' zijn aangewezen voor de lepelaar. Lepelaars uit het 'Krammer-Volkerak' en 'Hollands Diep' zullen incidenteel over het WP Lage Zwaluwe vliegen. De lepelaar is in slachtofferonderzoek niet of nauwelijks als slachtoffer aangetroffen. Daarnaast is de er relatief veel ruimte tussen de lijnopstellingen en turbines, waardoor passage van de lijnopstelling voorkomen kan worden.

Aalscholver: Het Natura 2000-gebied 'Biesbosch' is aangewezen voor de aalscholver. Een enkel exemplaar uit de 'Biesbosch' zal (toen de kolonie nog groot was) geregeld gefoerageerd hebben in het WP Lage Zwaluwe. Echter uit slachtofferonderzoek blijkt dat de soort niet of nauwelijks wordt aangetroffen als aanvaringsslachtoffer. Daarnaast is het gebied rond WP Lage Zwaluwe niet geschikt als foerageergebied, aalscholers gebruiken hiervoor open wateren en deze zijn niet aanwezig bij het WP Lage Zwaluwe.

Zwartkopmeeuw: Het Natura 2000-gebied 'Krammer Volkerak' is aangewezen voor de zwartkopmeeuw. De zwartkopmeeuw broedt op de Hellegatsplaten. De maximale foerageer afstand van de zwartkopmeeuw bedraagt 30 km. Het WP Lage Zwaluwe ligt met een afstand vanaf 20 km binnen het bereik van de zwartkopmeeuwen van het Krammer-Volkerak. Kleine aantallen zwartkopmeeuwen foerageren incidenteel in het centrale gedeelte van het windpark A16.

Purperreiger: Het Natura 2000-gebied 'Boezems Kinderdijk' is aangewezen voor de purperreiger. Omdat regelmatige vliegbewegingen van de purperreiger door het WP Lage Zwaluwe ontbreken, is de sterfte van de purperreiger ten hoogste incidenteel.

Hieronder is weergegeven welke aangewezen niet-broedvogels mogelijk een relatie hebben met het WP Lage Zwaluwe:

Kolgans: De Natura 2000-gebieden 'Biesbosch' en 'Hollands Diep' zijn aangewezen voor de kolgans. De ganzen rusten over het algemeen op het open water in de Natura 2000-gebieden en foerageren frequent in het agrarisch gebied buiten de Natura 2000-gebieden, waaronder de omgeving van het WP Lage Zwaluwe.

Grauwe gans: De Natura 2000-gebieden 'Biesbosch' en 'Hollands Diep' zijn aangewezen voor de grauwe gans. De ganzen rusten over het algemeen op het open water in de Natura 2000-gebieden en foerageren frequent in het agrarisch gebied buiten de Natura 2000-gebieden, waaronder de omgeving van het WP Lage Zwaluwe.

Brandgans: De Natura 2000-gebieden 'Biesbosch' en 'Hollands Diep' zijn aangewezen voor de brandgans. De ganzen rusten over het algemeen op het open water in de Natura 2000-gebieden en foerageren frequent in het agrarisch gebied buiten de Natura 2000-gebieden, waaronder de omgeving van het WP Lage Zwaluwe.

Smient: De Natura 2000-gebieden 'Biesbosch' en 'Hollands Diep' zijn aangewezen voor de smient. De smienten rusten over het algemeen op het open water in de Natura 2000-gebieden en foerageren frequent in het agrarisch gebied buiten de Natura 2000-gebieden, waaronder de omgeving van het WP Lage Zwaluwe. Daarnaast zijn vliegbewegingen door het windpark heen vastgesteld.

Wilde eend: De Natura 2000-gebieden 'Biesbosch' en 'Hollands Diep' zijn aangewezen voor de wilde eend. De wilde eenden rusten over het algemeen op het open water in de Natura 2000-gebieden en foerageren frequent in het agrarisch gebied buiten de Natura 2000-gebieden, waaronder de omgeving van het WP Lage Zwaluwe. Daarnaast zijn vliegbewegingen door het windpark heen vastgesteld.

2.5 Barrièrewerking gebruiksfase

Voor het inschatten van de mate waarin barrièrewerking een probleem voor vogels vormt is gebruik gemaakt van literatuur en waarnemingen uit veldonderzoek. Op grond hiervan en informatie over de dimensies van de geplande windturbineopstellingen is ingeschat of vogels de windturbine opstellingen van de inrichtingsalternatieven zullen kruisen of omvliegen, en de mate waarin dat per inrichting van WP A16 valt te verwachten. Een meer gedetailleerde kwantificering van barrièrewerking is, met name bij grote windturbines met ook grotere tussenafstanden, nog niet mogelijk omdat er nog geen onderzoek over beschikbaar is.

3 Effectbeoordeling

3.1 Sterfte onder broedvogels en niet-broedvogels

Broedvogels

Uit de passende beoordeling blijkt dat incidenteel vliegbewegingen plaatsvinden van de broedvogels lepelaar, aalscholver, zwartkopmeeuw en purperreiger in de omgeving van het WP Lage Zwaluwe. In de passende beoordeling wordt aangegeven dat het aantal aanvaringsslachtoffers voor deze soorten wordt ingeschat op <1 per jaar. Deze soorten zijn daarom niet meegenomen in het aanvaringsslachtoffer flux-collision model, dat ontwikkeld is door Bureau Waardenburg BV. Effecten op de gunstige staat van instandhouding van de broedvogels lepelaar, aalscholver, zwartkopmeeuw en purperreiger zijn daarmee uitgesloten.

Niet-broedvogels

Binnen de passende beoordeling is onderzoek gedaan naar vliegbewegingen en de verspreiding van ganzen en eenden in de omgeving van het WP Lage Zwaluwe. De onderzoeken zijn uitgevoerd voor de niet-broedvogels kolgans, grauwe gans, brandgans, smient en wilde eend.

Uit de passende beoordeling blijkt dat de wilde eend en smient zeer weinig vliegbewegingen hebben in het WP Lage Zwaluwe en dat over het WP Lage Zwaluwe regelmatig vliegbewegingen plaatsvinden van de kolgans, grauwe gans en brandgans. Voor deze vijf soorten is een berekening gemaakt van het aantal aanvaringsslachtoffers op basis van een door Bureau Waardenburg BV ontwikkelde methodiek, het flux-collision model. Uit onderstaande tabel 8.1 uit de passende beoordeling blijkt het aantal mogelijke aanvaringsslachtoffers per Natura 2000-gebied:

Tabel 8.1 Voorspelde aanvaringsslachtoffers onder niet-broedvogels van de Natura 2000-gebieden Biesbosch en Hollands Diep in de gebruiksfase van de noordelijke inrichtingen van WP A16. <1 = incidentele (niet jaarlijkse) sterfte.

Inrichtingen WP A16	N turbines	grauwe gans	kol-gans	brand-gans	wilde eend	smient
WP Lage Zwaluwe	6	1	1	1	1	1
WP RWS	3	1	<1	<1	1	1
Gezamenlijk plan Zonzeel	6	1	<1	<1	1	1
WP Nieuwveer	2	<1	<1	<1	<1	0
<i>Totaal</i>		3	1	1	3	3

De kans op aanvaringsslachtoffers voor de niet-broedvogels kolgans, grauwe gans, brandgans, smient en wilde eend ligt onder de 1%-mortaliteitsnorm. Deze norm heeft betrekking op 1% van de natuurlijke sterfte van een soort en niet op 1% van de totale populatie van de in de omgeving van het ODBN,

WP Lage Zwaluwe gelegen Natura 2000-gebieden. Uit jurisprudentie blijkt dat dit criterium en deze methode gehanteerd mogen worden om te bepalen of gelet op de te verwachten aantallen slachtoffers afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de betreffende soorten. Deze sterfte kan voor het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen als verwaarloosbaar beschouwd worden.

3.2 Barrièrewerking

In algemene zin is er sprake van een effectieve barrière als vogels door een windparkopstelling hun voedsel- of rustgebied niet kunnen bereiken of dergelijke gebieden in belangrijke mate minder functioneel worden. Om barrièrewerking te verminderen moeten windparken zo ontworpen worden dat lange lijnopstellingen van turbines voorkomen worden of op bepaalde afstanden met openingen onderbroken worden. Het WP Lage Zwaluwe is zo ontworpen dat er minimaal enkele honderden meters tussen de turbines aanwezig is. Het WP Lage Zwaluwe ligt niet binnen belangrijke vliegroutes van broedvogels tussen foerageer- en broedgebieden. Effecten als gevolg van barrièrewerking van de windturbines van WP Lage Zwaluwe zijn uitgesloten.

3.3 Overwegingen effecten op beschermde gebieden

Het beoogd project kan incidenteel leiden tot sterfte onder niet-broedvogels, broedvogels en de meervleermuis. De effecten zijn echter niet significant. Het windpark is zodanig ontworpen dat barrièrewerking wordt voorkomen. Andere negatieve effecten zijn uitgesloten.

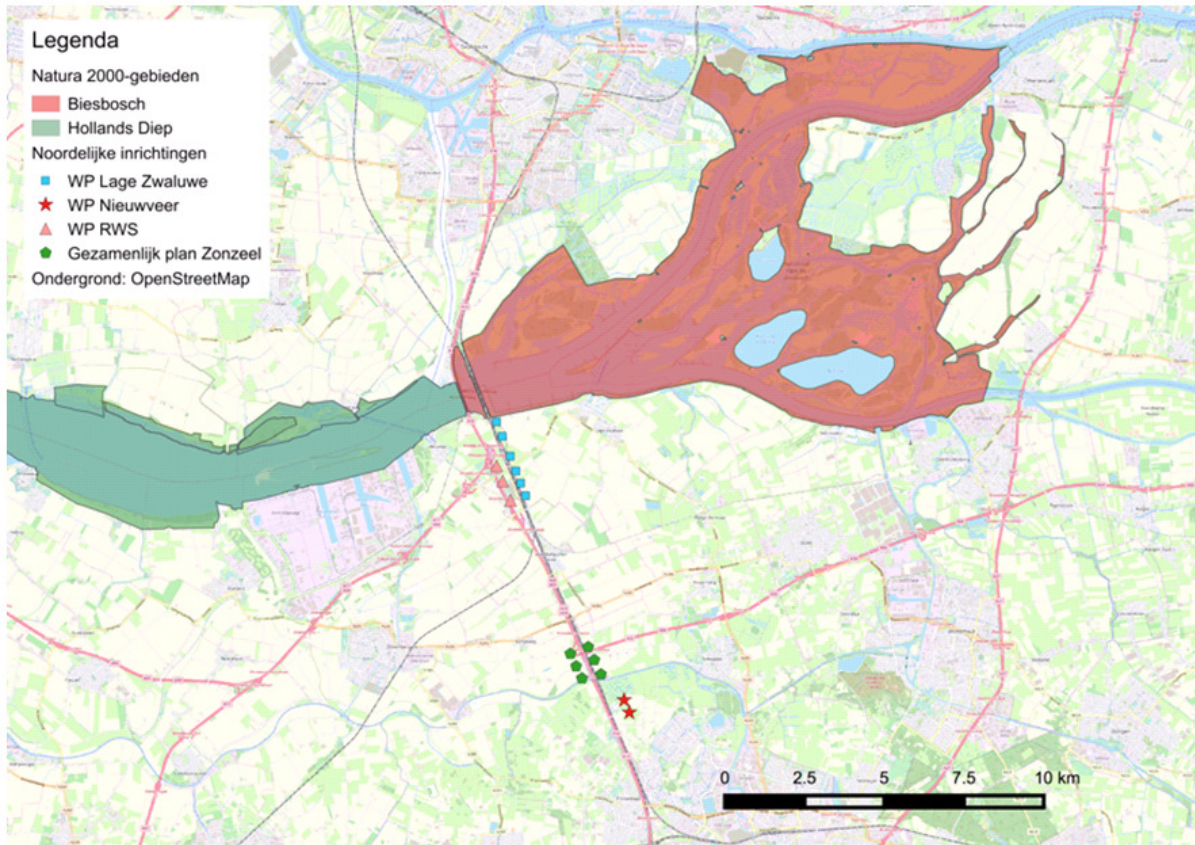
3.4 Cumulatie

Het totaaleffect van het project op de populaties van de broedvogels en niet-broedvogels ook gezien de aanleg van het gehele windpark langs de A16 is dusdanig klein dat het ook in cumulatie met de effecten van andere plannen of projecten in de omgeving nooit de oorzaak kan zijn voor het optreden van significant negatieve effecten, inclusief sterfte.

3.5 Conclusie

Op grond van bovenstaande beoordeling concluderen wij dat aangevraagde activiteit, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen, niet kan leiden tot verslechtering van de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in de Natura 2000-gebieden 'Biesbosch', 'Boezems Kinderdijk', 'Krammer-Volkerak', 'Hollands Diep' en geen significant verstrend effect kan hebben op de soorten waarvoor de gebieden zijn aangewezen. Wij zijn voornemens de gevraagde vergunning ingevolge artikel 2.7, tweede lid, van de Wnb te verlenen.

BIJLAGE 1: OVERZICHTSTEKENING WP LAGE ZWALUWE

Onderzoeksgebied

